

24/10/09

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

Ratapihantie 9
00520 HELSINKI
Puhelin 010 36 42000
Faksi 010 36 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

PÄÄTÖS

16.9.2009

09/0785/2

Diaarinumero
03811/08/2299

ASIA

Kunnallisvalitus

VALITTAJA

XXXXXXXXXXXX, Helsinki

Khs dnro	2006-2154/661
Stn dnro	
Saap./Anl.	17-09-2009
K14	

PÄÄTÖS, JOSTA VALITETAAN

Helsingin kaupunginvaltuusto 21.5.2008 § 133

Kaupunginvaltuusto on päättänyt

- hyväksyä Länsimetron toteuttamisen hankesuunnitelman joukkoliikenne-lautakunnan esityksen 27.3.2008 sekä tarkistetun, 14.3.2008 päivätyn hankesuunnitelman mukaisesti siten, että hankkeen kokonaiskustannusarvio on yhteensä 713 600 000 euroa (alv. 0 %, maanrakennusindeksi 131,5 pistettä; lokakuu 2007) ja Helsingin kaupungin osuus kustannuksista 144 300 000 euroa (alv. 0 %), kun valtion osuus kustannuksista on 30 % kokonaiskustannuksista laskettuna;
- oikeuttaa kaupunginhallituksen hyväksymään suunnitelmat Lauttasaaren ja Koivusaaren asemien toteuttamisesta edellä mainitun kokonaiskustannusarvion puitteissa.

VALITUKSESSA ESITETYT VAATIMUKSET

XXXXXX on vaatinut, että hallinto-oikeus kumoaa kaupunginvaltuuston päätöksen 21.5.2008 § 133 ja kieltää päätöksen täytäntöönpanon valituksen käsitteilyn ja mahdollisen jatkokäsittelyn ajaksi.

Päätös on kuntalain 1 §:n 3 momentin vastainen, koska se ei edistä Helsingin asukkaiden hyvinvointia eikä ole kestävä kehitys mukainen. Päätöksen perustelu sisältää useita asiavirheitä, minkä vuoksi se on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja osoittaa, ettei kunnallinen viranhaltija ole hoitanut tehtäviään asianmukaisesti. Siten päätös on vastoin kunnallisista viranhaltijoista annetun lain 17 §:ää. Päätös on myös maankäyttö- ja rakennuslain vastainen sisältäessään päätöksen Koivusaaren kaavoittamisesta vastoin kyseisen lain säännöksiä kaavoittamisen vaiheista.

Länsimetrosta tehdyt selvitykset osoittavat, ettei hanke ole liikennöinti-, kunta-, eikä yhteiskuntataloudellisesti kannattava laskettuna niillä menetelmillä, joita liikennehankearvioinneissa Suomessa on käytetty. Ympäristövaikutusten arviointi osoittaa, ettei hanke tuota toivottuja ympäristövaikutuksia ja elinolosuhteiden paranemista, kuten vähennä henkilöautoilua, nosta joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta ja vähennä liikenteen ympäristöpäästöjä erityisesti asuinalueilla. Koska hanke lisää joukkoliikenteen ylläpidon kustannuksia, heikentää liityntäliikenteen ja kulkuneuvojen vaihtamistarpeen

Kuulutettu Helsingin kaupungin ilmoitustaululla /
Kungöret på Helsingfors stads anslagstavla

17.9.2009

Morje Antik

Ilmoitustaulun hoitaja / Anslagstavlans föreståndare

vuoksi asukkaiden joukkoliikenteen käytön mahdollisuuksia ja lisää bussiliikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja Lauttasaaren aseman läheisyydessä ja katuliikenteen haittoja Ruoholahdessa ja sen lähikaduilla, hanke ei edistä vaan heikentää asukkaiden hyvinvointia. Liikenne-ennusteiden mukaan hanke ei lisää joukkoliikenteen käyttöä tai vähennä henkilöautoilua ennustelaskelman tarkkuuden puitteissa. Se ei myöskään vähennä päästöjä kokonaisuutena laskentatarkkuuden puitteissa eikä poista henkilöauto- eikä polttomoottoribussiliikennettä asuinalueilla ja asuntokaduilla.

Kaupunginhallitus on esittänyt valtuustolle väärän kustannusvaikutuksen hankkeen osalta. Hyväksytty hankesuunnitelma on tehty kuljettajattomalle ajolle, mikä edellyttää myös nykyisen metron muuttamista kuljettajattomaksi. Näin ollen todellinen radan ja asemien investointikustannus kaupungille on esitettyjen kustannusarvioiden mukaan 214,2 miljoonaa euroa, kun se kaupunginhallituksen esityksen mukaan on 144,2 miljoonaa euroa. Hankesuunnitelmaa ei voida kuitenkaan toteuttaa esitetystä muodosta, ellei Helsinki hanki nykyiselle metrolle uutta kulunvalvontajärjestelmää ja kuljettajattoman ajon järjestelmää. Näiden kustannukset, 45 miljoonaa euroa ja 70 miljoonaa euroa, olivat valtuuston kokouksen 21.5.2008 aikaan tiedossa, koska joukkoliikennelautakunta oli käsitellyt asiat kokouksessaan 30.4.2008. Asiamukainen tehtävien hoito olisi edellyttänyt, että valtuustolle esitetään kaikki hankkeen toteuttamiseksi välttämättömät kustannukset. Näin ei ole toimittu.

Toisin kuin kaupunginhallitus on väittänyt, hankesuunnitelman mukainen metro on tappiollisempi kuin muut vaihtoehdot. Kaupunginhallituksen esityksen mukaan yhteiskuntataloudellinen hyöty/kustannussuhde esitetyllä 713,6 miljoonan euron kustannusarviolla on 0,88 - 0,93. Kaupunginhallituksen mukaan tämä on parempi kuin ympäristövaikutusten arvioinnissa olleilla muilla vaihtoehdoilla. Kun hyöty/kustannussuhde on alle yhden, hanke on kannattamaton, eli hankkeen toteuttaminen lisää kustannusvaikutuksia eikä investointikustannusten kattamiseksi ole olemassa hyötyjä. Todellisuudessa hankesuunnitelman mukaisen tunnelimetron hyöty/kustannussuhde on huomattavasti parempi kuin muilla vaihtoehdoilla. Kaupunginhallituksen väite joukkoliikenteen käyttösuuden noususta on virheellinen.

Hankesuunnitelmassa ei ole noudatettu pelastusviranomaisten vaatimusta 160 cm leveästä tunnelien pelastustasosta. Pelastustoiminnan kannalta ongelma syntyy myös liikenteen automatisoinnista ja vuorovälin lyhentämisestä 2,5 minuuttiin.

Maankäyttö- ja rakennuslakia on lain 2 §:n 1 momentin mukaan noudatettava alueiden suunnittelussa ja rakentamisessa. Mainitun lain 1 §:n 2 momentin mukaan alueiden rakentaminen edellyttää vuorovaikutusta ja 9 §:n mukaan riittäviä selvityksiä.

Koivusaari on voimassaolevan yleiskaavan mukaan selvitysalue, jonka maankäyttö ratkaistaan osayleiskaavalla. Osayleiskaavan laadinta on käynnistynyt vuoden 2008 alussa ja suunnitellun aikataulun mukaan se tulee valtuuston hyväksyttäväksi vuonna 2012.

Hankesuunnitelman mukaan Länsimetron toteuttaminen edellyttää Koivusaaren rakentamista. Päätös hankesuunnitelman toteuttamisesta merkitsee siten sitä, että Koivusaari rakennetaan huolimatta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavoitusprosessin kulusta, vuorovaikutuksesta ja kaavoitusta varten tulevaisuudessa tehtävistä selvityksistä ja niiden tuloksista. Tällainen menettely on maankäyttö- ja rakennuslain vastaista.

Hankesuunnitelman mukaisen metroaseman rakentaminen Koivusaareen ilman asemakaavaa on myös maankäyttö- ja rakennuslain vastaista.

Kaupunginhallituksen esittämien perustelujen virheet ovat ratkaisevia sen kannalta, miten valtuusto on arvioinut hankkeen tarkoituksenmukaisuutta.

Kassavirtalaskelma puuttuu koko metron rakentamisajalle ja sen jälkeiselle ajalle. Laskelmaa ei ole haluttu eikä uskallettu tehdä. Metrosta on esitetty vain rahoituslaskelma, joka sekään ei sisälly virallisiin asiakirjoihin. Investointi- ja käyttötalouslaskelmaa ei ole. Näin ollen ei voida myöskään arvioida rahoituslaskelmassa käytetyn summan oikeellisuutta.

ASIAN KÄSITTELY JA SELVITTÄMINEN

Kaupunginhallitus on antanut lausunnon, jossa se on vaatinut, että hallinto-oikeus jättää valituksen tutkimatta niiltä osin, kuin asiassa on kyse hankkeen maankäyttö- ja rakennuslain vastaisuudesta eli valmistelusta, ja siltä osin kuin se koskee hankkeen tarkoituksenmukaisuutta. Valitus muilta osin sekä vaatimus täytäntöönpanon kieltämisestä tulee hylätä.

XXXXXX on antamassaan vastaselityksessä vaatinut, että hallinto-oikeus hylkää kaupunginhallituksen antaman selityksen ja vaatii kaupungilta uuden selityksen huomautuksella, että selityksen tulee olla käsitelty valtuustossa.

MERKITÄÄN

Hallinto-oikeus on tänään asiassa diaarinumero 03544/08/2299 antamallaan päätöksellä erikseen ratkaissut Lauttasaari-Seura ry:n kyseessä olevaa Helsingin kaupunginvaltuuston päätöstä 21.5.2008 § 133 koskevan valituksen.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus hylkää kaupunginhallituksen vaatimuksen, joka koskee asian jättämistä osittain tutkimatta.

Hallinto-oikeus hylkää XXXXXX valituksen ja täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen.

Perustelut

Käsittelyratkaisu

Kuntalain 23 §:n 1 momentin mukaan kunnanhallitus valvoo kunnan etua ja jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Hallinto-oikeus toteaa, että Helsingin kaupunginhallitus on toiminut kuntalain mukaisesti antaessaan selityksensä hallinto-oikeudelle. Aihetta uuden selityksen pyytämiseen ei ole.

Pääasiaratkaisu

Valmistelun virheellisyyttä koskevat valitusperusteet ja väitetyt muut virheellisyydet

Kuntalain 1 §:n 3 momentin mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan.

XXXXX on valituksessaan katsonut, että hanke ei ole yhteiskuntataloudellisesti kannattava ja että hanke ei edistä kestäväää kehitystä ja asukkaiden hyvinvointia kunnassa vaan haittaa sitä.

Kaupunginhallituksen kaupunginvaltuustolle tekemän ehdotuksen mukaan Ruoholahti-Matinkylä metro-/raideyhteydestä on tehty ympäristövaikutusten arviointi, johon on sisältynyt muun muassa vertailussa olleiden liikennöintivaihtoehtojen (kehitetty bussijärjestelmä, metro, pikaraitiovaunu, kombi) yhteiskuntataloudelliset tarkastelut, jolloin tutkituista vaihtoehtoista metrovaihtoehto osoittautui yhteiskuntataloudellisesti kannattavimmaksi vaihtoehdoksi. Kaupunginhallitus on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa todennut, että valittajan väitteet ja käsitykset vaihtoehtoisten hyötykustannussuhteiden oikeista arvoista eivät pidä paikkaansa ja että hankkeen hyötykustannussuhde on asiassa esitetty oikein. Hankepääätös on joukkoliikenteen käyttöosuuksien muuttumisen osalta riittävästi ja oikein perusteltu. Hankkeesta suoritettussa ympäristövaikutusten arvioinnissa on lausunnon mukaan käsitelty laajasti liikennöinnin vaihtoehtoja.

Hallinto-oikeus toteaa, että kuntalain 1 §:n 3 momentin säännös on luonteeltaan suuntaa-antava, tavoitteita yleisellä tasolla kuvaava normi. Kunta voi kunnallisen itsehallinnon puitteissa hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita noudattaen kussakin yksittäisessä tapauksessa päättää, millä tavoin se edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kestäväää kehitystä alueellaan. Kaupunginvaltuuston päätöstä ei ole tällä valitusperusteella kumottava.

Kuntalain 53 §:n 1 momentin mukaan kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta eräitä asioita, joista nyt ei ole kyse. Kuntalakiin ei sisälly tämän tarkempia säännöksiä asian valmistelusta valtuustoa varten. Asian valmistelussa on kysymys hallintomenettelyyn sisältyvästä asian selvittämisestä sen varmistamiseksi, että valtuustolla on riittävästi tietoa ratkaistavasta asiasta.

XXXXX on valituksessaan katsonut, että hankesuunnitelmassa ei ole noudatettu pelastusviranomaisten vaatimusta tunneleiden pelastustasoista. Myös vuorovälin lyhentäminen aiheuttaa XXXXXX mukaan ongelmia pelastustoiminnan kannalta.

Kaupunginhallituksen ehdotukseen sisältyvässä Helsingin pelastuslautakunnan lausunnossa on todettu muun ohella, että hankesuunnitelmassa esitetty vaihtoehto tunnelin poistumiskuljetien leveydestä (1 200 mm) ei ole riittävä pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan kannalta. Pelastuslaitoksen kokemuksen mukaan kulkutien ehdoton minimileveys metron tunneliympäristössä on 1 600 mm. Esitetystä hankesuunnitelmasta puuttuu kulkutien alta tila, jota pelastushenkilöstä tarvitsee asentaakseen tarvittavan nostokaluston

junan molemmille puolille tilanteessa, jossa juna on suistunut raiteilta tai jossa junan teliä joudutaan pelastuslaitoksen toimesta nostamaan ylöspäin. Ehdotuksessa on todettu, että liikenteen automatisoinnin aiheuttamat toimenpiteet henkilöturvallisuuteen ja poikkeustilanteiden hallitsemiseen tulee selvittää tarkemmin ja kantaa automatisoinnin vaikutuksiin voidaan ottaa, kun suunnitteluratkaisut ovat selvillä. Kaupunginhallitus on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa todennut, että turvallisuuden, pelastustoimen ja toimintavarmuuden osalta asiaa on valmisteltu yhteistyössä pelastustoimen kanssa ja pelastuslautakunta on antanut kaupunginhallitukselle asiasta lausunnon, joka sisältyy päätösmateriaaliin. Lausunnon mukaan Länsimetro tullessaan hankesuunnitelman mukaan toteuttamaan niin, ettei valittajan esittämiä ongelmia esiinny. Hallinto-oikeus toteaa ottaen huomioon sen, mitä kaupunginhallituksen lausunnossa on edellä ilmenevällä tavalla todettu, että kaupunginvaltuuston päätöstä ei ole tälläkään valitusperusteella kumottava.

Sainio on katsonut asian valmistelun olleen virheellistä myös sillä perusteella, että valtuustolle esitetyssä valmisteluaineistossa hankkeen kokonaiskustannuksiksi Helsingille on ilmoitettu 144,2 miljoonaa euroa, kun kustannukset todellisuudessa ovat 214,2 miljoonaa euroa. Ero, 70 miljoonaa euroa, johtuu siitä, että nykyinen metro tulee muuttua kuljettajattomaksi. Sainio on valituksessaan lisäksi todennut, että metrosta ei ole esitetty lainkaan kassavirtalaskelmaa eikä investointi- ja käyttötalouslaskelmaa ole. Valtuustolle on esitetty ainoastaan rahoituslaskelma.

Hallinto-oikeus toteaa, että kaupunginvaltuusto on 17.5.2006 (§ 151) käsitellyt metron kulunvalvontajärjestelmän hankesuunnitelmaa ja 18.6.2008 (§ 171) tämän hankesuunnitelman tarkistamista. Hankesuunnitelman alkuperäinen kustannusarvio täysautomatoituun metroliikenteeseen siirtymisen mahdollistavalle järjestelmälle oli 70 miljoonaa euroa ja tarkistamisen yhteydessä sitä esitettiin korotettavaksi joukkoliikennelautakunnan 30.4.2008 päivätyn esityksen mukaisesti 45 miljoonalla eurolla. Kustannukset, jotka aiheutuvat metron kulunvalvontajärjestelmän muuttamisesta, ovat siten olleet kaupunginvaltuuston tiedossa sen puheena olevaa päätöstä tehdessä.

Kysymys maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisesta liittyy valituksenalaisen päätöksen valmistelun lainmukaisuuden arviointiin, eikä perustetta voida näin ollen jättää tutkimatta.

Kaupunginvaltuuston valituksenalaisessa päätöksessä ei ole kyse kaavoitusta koskevasta päätöksenteosta. Maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n 2 momentissa on määritelty alueiden käytön ja rakentamisen osallistumista sekä suunnittelun laatua koskeva yleinen tavoite. Kyseisen lain 2 §:n 1 momentissa on määritelty lain soveltamisala. Nämä valituksessa mainitut säännökset ovat luonteeltaan ohjaavia tavoitenormeja eikä yksittäistä hallintopäätöstä voida todeta pelkästään niiden perusteella lainvastaiseksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 8 luvun edellyttämä vuorovaikutteisuus kaavoituksessa ja kaavoituksen edellyttämät mainitun lain 9 §:ssä tarkoitetut selvitykset ja tutkimukset toteutetaan kaavoitusmenettelyn yhteydessä. Kaavaa koskevasta päätöksestä on aikanaan mahdollisuus valittaa erikseen maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyin tavoin. Kyseessä olevaa kaupunginvaltuuston päätöstä valmisteltaessa eivät tule sovellettaviksi maankäyttö- ja rakennuslain kaavoitusta koskevat säännökset.

Hankkeen toteuttaminen myöhemmässä vaiheessa ja sen edellyttämien toimenpiteiden ja niiden mahdollisesti vaatimien rakennus- ja muiden lupien asemakaavan mukaisuus tulevat ratkaistaviksi maankäyttö- ja rakennuslain sekä muiden lakien mukaisten lupakäsittelyjen yhteydessä. Mahdollisista lupa- ja muista päätöksistä on mahdollista valittaa erikseen niitä koskevien säännösten mukaisesti.

XXXXXXX ja kaupunginhallituksella on erilainen käsitys erinäisistä hankkeeseen liittyvistä seikoista ja johtopäätöksistä. Tässä yhteydessä merkityksellistä on se, ovatko valtuutetut voineet toimitetun valmistelun pohjalta käyttää asianmukaisesti heille asiassa kuuluvaa harkintavaltaa.

Kun otetaan huomioon hankkeen luonne, laajuus ja sen toteuttamisen vaatima aika, perustuvat sen yhteydessä esitetyt laskelmat ja hankkeen vaikutukset aina osittain arvioon. Tältä arviolta voidaan edellyttää tiettyä todennäköisyyttä. Arvio tarkentuu kuitenkin vasta myöhemmin. Valtuustolle esitetyt arviot perustuvat kattaviin ja luotettavina pidettäviin selvityksiin ja valtuusto on näin ollen voinut ottaa ne ratkaisunsa pohjaksi.

Kaupunginvaltuustolla on ollut käytettävissään kaupunginhallituksen ehdotus sekä siihen sisältyvä valmisteluaineisto. Valtuusto itse harkitsee lähtökohtaisesti, minkälaista selvitystä se katsoo tarvitsevänsä päätöksenteon pohjaksi ja pitääkö se suoritettua valmistelua päätöksenteon kannalta riittävänä. Kaupunginvaltuusto on katsonut voivansa tehdä päätöksen käytettävissään olleen aineiston pohjalta. Esitetyn selvityksen perusteella asian valmistelun ei voida katsoa olleen virheellistä tai puutteellista siten, että kaupunginvaltuusto ei olisi voinut sen perusteella asianmukaisesti käyttää sille kuuluvaa harkintavaltaa.

Valituksessa esitetyn perusteella ei ole todettavissa, että kunnalliset viranhaltijat eivät asiassa olisi kunnallisista viranhaltijoista annetun lain 17 §:ssä tarkoitetuin tavoin hoitaneet tehtäviään asianmukaisesti.

Johtopäätös

Kaupunginvaltuuston päätös ei ole syntynyt väärässä järjestyksessä, valtuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen. Kunnallisvalitusta ei voi tehdä tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Vaatimus päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä

Täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole ilmennyt aihetta.

Sovelletut oikeusohjeet Perusteluissa mainitut
Kuntalaki 90 § ja 98 §

MUUTOKSENHAKU Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (kunnallisvalitus 09.08).

HALLINTO-OIKEUDEN KOKOONPANO

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Liisa Heikkilä, Anja Talja ja Leena Karhu (t).

XX
XX
XX

Esittelijä

 Juha Vähäsantanen

JAKELU JA OIKEUDENKÄYNTIMAKSU**Päätös**

XXXXXXXXXXXX saantitodistuksin

XXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXX

Oikeudenkäyntimaksu 82 euroa

Tiedote oikeudenkäyntimaksusta

Jäljennös

Helsingin kaupunginhallitus

Päätöksen kuuluttamisen osalta on otettava huomioon, mitä kuntalain 97 §:ssä säädetään.

Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamo

SK

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella.

Valitusaika Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan kunnan jäsenelle taikka kuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin ilmoitus päätöksestä on julkaistu kunnan, kuntayhtymän tai asianomaisten kuntien ilmoitustaululla.

Jos päätös on annettu asianomaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Sijaistiedoksiannossa päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä todistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
 - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
 - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite:

PL 180
00131 HELSINKI

Käyntiosoite:

Unioninkatu 16
Helsinki

Faksi: 010 36 40382

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

kunnallisvalitus 09.08